

УДК 005.2.37

О.В. Ялова

магістрантка факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, *olenaylova@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Результатом професійного самовизначення є свідомий вибір майбутньої професії, допомога учням у цьому з боку педагога передбачає необхідність спеціальної організації системи професійної орієнтації учнівської молоді засобом створення центру профорієнтації у кожній школі.

Професійна орієнтація – це система заходів щодо активного, свідомого, професійного й мобільного самовизначення та становлення особистості з урахуванням її можливостей та індивідуальних особливостей і кон'юнктури ринку праці. Під *професійним самовизначенням* слід розуміти не одноразовий вибір професії, а перманентний процес самопізнання, формування інтересів основних та резервних професійних намірів, професійної перспективи, визначення напрямів перекваліфікації, що триває всі етапи навчальної та трудової діяльності людини [1].

Вибір професії – один з головних життєвих виборів, який здійснює людина в юному віці. Він має велике значення як для самої людини, так і для суспільства. Вибір професії – це, по суті, вибір життєвого шляху, вибір долі. Робота – головний зміст людського життя. Від вибору професії до душі у великій мірі залежить задоволення людини своєю долею, її щастя.

Завдання профорієнтаційної роботи – це підготовка учня до обґрунтованого вибору професії, що задовольняє як особисті інтереси, так і суспільні потреби. Вона передбачає повне і всебічне знайомство учнів зі світом професій, з правилами вибору професії, з соціально-економічними, психологічними і медико-фізіологічними аспектами вибору професії, що є найважливішими

передумовами для вироблення готовності до професійного вибору. Головним завданням профінформації є виховання любові до кожного? виду трудової діяльності, знайомство з потребами народного господарства країни в цілому і конкретного регіону, зокрема у фахівцях на сучасному етапі і на найближчу перспективу [2].

При проведенні профорієнтаційної роботи в навчальному закладі доречно застосовувати наступні методи профорієнтації: професійне просвітництво, професійна консультація, професійне виховання, анкетування, професійне діагностування (професійний відбір), професійна реклама тощо.

Профінформаційна робота має проводитися систематично й неперервно протягом року.

Проводяться заходи, спрямовані на формування психологічної готовності до праці, розширення знань про сферу праці. Усі профінформаційні заходи мають завершуватися складанням профорієнтаційної характеристики професій (професіограми). Істотну допомогу надасть професіограма при підготовці зустрічей учнів із представниками професій. Під час підготовки такої зустрічі необхідно підібрати аргументи на користь професії, розкрити її суть, подати всю інформацію про професію як дуже важливу. Використання в такому випадку професіограми більш ніж необхідне.

Досвід свідчить, що вміло організована зустріч із представником професії залишає глибокий слід у свідомості учнів, сприяючи їхній пізнавальній активності. Учням варто розповісти не лише про соціально-економічне значення професії, а й про чинники, що обумовлюють успішність професійної діяльності.

У сучасних наукових і нормативно-методичних документах вирізняються різноманітні підходи щодо структурного складу профорієнтації:

1) триетапна структура профорієнтації Д. Тхоржевського містить профосвіту, профконсультацію й працевлаштування;

2) чотирикомпонентна (Б. Федоришин) передбачає організаційно-функціональну, логіко-змістовну, особистісну й управлінську підсистеми;

3) семикомпонентна (В. Васильков): профосвіта, профвиховання, профактивація, професійна психодіагностика, профконсультація, профвідбір, профадаптація.

Учні старших класів потребують розширення, поглиблення та систематизації знань про професії, отриманих в процесі навчальної діяльності. У зв'язку з цим основними напрямками профорієнтаційної роботи з учнями є: професійна просвіта, професійне виховання, професійна діагностика та професійне консультування учнів. У зміст професійного виховання входить формування та розвиток в учнів стійких професійних інтересів до тієї чи іншої професії. Водночас особливого значення набувають індивідуальні форми роботи зі старшокласниками. Наставник повинен здійснювати уміле й тактичне керівництво ходом диспуту, направляти думки учнів так, щоб вони самі прийшли до правильного висновку. Однією із складових частин професійної орієнтації старшокласників є професійна консультація, яка доповнюється індивідуально-психологічною та медичною консультаціями, оскільки у старшокласників часто спостерігаються коливання у виборі професії, пов'язані з недооцінкою себе, невпевненістю у правильності вибору [3].

Профорієнтаційна робота повинна слугувати одній меті – активізувати учня, сформувавши в нього прагнення до самостійного вибору професії з урахуванням отриманих знань про себе, свої здібності й перспективи їх розвитку. У цьому йому повинні допомогти батьки, учителі та шкільний психолог, спеціалісти центру зайнятості, громадські та державні установи.

Використана література

1. Тищенко М. М. Особливості профорієнтаційної роботи соціального педагога у загальноосвітніх навчальних закладах. *Вісник Національного авіаційного університету*. 2012. № 45. С. 32–34.
2. Скворцова Л. В. Організація профорієнтаційної роботи у школі: монографія. Дніпропетровськ: «Новомиколаївська середня загальноосвітня школа № 1 I – III ступенів» 2015. 58 с.
3. Моє професійне та життєве самовизначення: розвивальна програма / Інна Процько, Володимир Лабузько. *Соціальний педагог*. 2018. № 4. С. 4–25.